

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-023-02/2014
P/14/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/047 – Wykorzystywanie przez samorzządy powiatowe środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Bogusława Pala, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 90685 z dnia 9 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim ¹ , ul. Wałowa 30, 44-300 Wodzisław Śląski
Kierownik jednostki kontrolowanej	Irena Obiegły, Dyrektor PCPR (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie² NIK, w okresie objętym kontrolą (w latach 2011 – 2013) środki finansowe przekazane przez Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych³ na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej były wykorzystane przez PCPR zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Wodzisławiu Śląskim. W jednostce tej prawidłowo ustalano zapotrzebowanie na poszczególne formy pomocy, kierując się przy tym przeprowadzoną diagnozą problemów osób niepełnosprawnych na terenie powiatu wodzisławskiego. Uwzględniono również informacje instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Przy udzielaniu poszczególnych form wsparcia przestrzegano obowiązujących norm prawnych.

Stwierdzono równocześnie, że w latach 2011 – 2012 PCPR nie w pełni realizowało obowiązki wynikające z pełnionego nadzoru nad wykorzystaniem środków PFRON przez beneficjentów, określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej⁴. Zaniechano bowiem w tym okresie dokonywania pełnego zakresu kontroli organizatorów takich warsztatów.

Jako działania nierzetelne NIK ocenia ponadto przyjmowanie od organizatorów turnusów rehabilitacyjnych informacji o przebiegu turnusów niezgodnych z wymogami obowiązujących przepisów, uniemożliwiających dokonanie oceny rzeczywistej efektywności wydatkowanych środków.

¹ Zwany dalej „Centrum” lub „PCPR”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Zwany dalej „PFRON”.

⁴ Dz. U. Nr 63, poz. 587 zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie „WTZ”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rzetelność ustalania zapotrzebowania na poszczególne rodzaje udzielanej pomocy oraz dostosowywania zakresu realizowanych zadań do zidentyfikowanych potrzeb.

Opis stanu faktycznego

1. Pracownicy PCPR, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim, opracowali Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2015, o którym mowa w art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁵, i który Rada Powiatu Wodzisławskiego zatwierdziła uchwałą z dnia 28 grudnia 2008 r.⁶

Zapisy Programu uwzględniały wyniki konsultacji z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie Powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych oraz analizę działań podejmowanych w latach poprzednich. Przedstawiono w nim m.in. harmonogram realizacji zadań z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych na kolejne lata, przy czym nie określono hierarchii najważniejszych problemów.

Określone w Programie cele szczegółowe były zgodne z postanowieniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005 – 2015⁷, ustalającej hierarchię ważności zadań, w tym zadań dotyczących rehabilitacji społecznej i zawodowej. Do zadań o wysokim priorytecie zaliczono tam m.in.: dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i sprzęt rehabilitacyjny, rozwój środowiskowych form rehabilitacji; poprzez tworzenie warsztatów terapii zajęciowej, świetlic i klubów dla niepełnosprawnych. Do zadań o średnim priorytecie zaliczono tworzenie przyjaznego środowiska dla osób niepełnosprawnych, likwidację barier transportowych, urbanistycznych i architektonicznych oraz barier w komunikowaniu się.

(dowód: akta kontroli str. 29-41,43-78)

2. Podstawą ustalenia zapotrzebowania osób niepełnosprawnych na poszczególne rodzaje pomocy w danym roku kalendarzowym były wnioski tych osób o udzielenie pomocy. Największa liczba wniosków w każdym roku okresu objętego kontrolą dotyczyła dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a w następnej kolejności - dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier: architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. Wykorzystywano dla tego celu również informacje przekazywane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności⁸, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Ponadto, jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, przy ustalaniu zapotrzebowania na poszczególne formy pomocy finansowanej ze środków PFRON brano pod uwagę:

- liczbę wniosków najczęściej pobieranych ze strony internetowej PCPR na poszczególne formy pomocy dla niepełnosprawnych,
- wywiady z osobami niepełnosprawnymi (lub ich przedstawicielami) ubiegającymi się o przyznanie pomocy,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych⁹, polegającą na uczestnictwie pracowników PCPR w spotkaniach z członkami tych organizacji, podczas których omawiane były potrzeby oraz możliwości uzyskania pomocy,

⁵ Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 ze zm. zwana dalej „ustawą o rehabilitacji”.

⁶ Uchwała Nr XXVIII/349/2008 w sprawie zatwierdzenia Powiatowego Programu działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2015, zwany dalej „Programem”.

⁷ Przyjęta uchwałą Rady Powiatu Nr XXXVII/406/2005 z dnia 23 czerwca 2005 r. wraz ze zmianami, zwana dalej „Strategią Powiatową”.

⁸ Zwany dalej „PZON”

⁹ Stowarzyszeniem Diabetyków, Polskim Związkiem Niewidomych, Wodzisławskim Stowarzyszeniem Amazonek, Radlińska Przyszań, Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych.

- ankiety ewaluacyjne stosowane w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

(dowód: akta kontroli str. 435-436)

W przypadku warsztatów terapii zajęciowej¹⁰ zapotrzebowanie ustalano na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty prowadzące WTZ, do których osoby niepełnosprawne kierowały swoje wnioski.

Według prowadzonego w PCPR na tej podstawie rejestru, na dzień 31 grudnia w poszczególnych latach okresu 2011 r. -2013 r. na przyjęcie oczekiwało, odpowiednio: 16, 15 i 7 osób.

Ustalone w ten sposób potrzeby osób niepełnosprawnych przedstawiano w pismach kierowanych do Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, która opiniowała propozycje podziału środków PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową.

(dowód: akta kontroli str. 145-146, 161-162, 163, 359-361)

3. W PCPR, jako miarę stopnia zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych, przyjęto relację liczby złożonych wniosków w danym roku do zrealizowanych. Stopień realizacji wniosków o przyznanie pomocy finansowanej ze środków PFRON w poszczególnych latach okresu 2011 r. – 2013 r. przedstawiał się odpowiednio:

- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze: 62,2%, 96,8% i 65,1%,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych: 25,7%, 82,9% i 27,5%,
- dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych: 20,2%, 48,0% i 37,5%,
- dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych: 68,0%, 100,0% i 58,8%,
- w ramach programu pilotażowego „Aktywny samorząd”¹¹ realizowanego w latach 2012 – 2013 odpowiednio 90,3% i 73,2%,
- spośród szesnastu osób oczekujących na przyjęcie do WZT według stanu na koniec 2011 r. przyjęto dziewięć do końca 2013 r. Potrzeby zaspokojono zatem w 56,2 %.

(dowód: akta kontroli str. 80, 359-360)

4. Najwyższe kwoty wsparcia osób niepełnosprawnych ze środków PFRON przeznaczono w latach 2011-2013 na dwa zadania oznaczone w Strategii Powiatowej wysokim priorytetem, tj. dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej oraz zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Kwoty przyznane na działalność WTZ stanowiły w kolejnych latach badanego okresu 64 %, 50% i 71 % ogólnej puli środków przekazanej przez PFRON, a na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - 17,9 %, 23,0 % i 13,1 %.

NIK zwraca uwagę, że na dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych przyznano w 2011 r. i w 2012 r. mniejsze środki (5,6 %, 9,7 % kwot otrzymanych) niż na likwidację barier architektonicznych (6,1 %, 13,5 %), pomimo że dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych miało, wg Strategii Powiatowej, wyższy status. Zgodnie z przyjętymi priorytetami w 2013 r. zwiększono pulę środków na turnusy rehabilitacyjne do 10,2 %, a zmniejszono do 2,7 % środki na likwidację barier.

Zdaniem Dyrektora PCPR, przeznaczenie w latach 2011-2012 mniejszej kwoty na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych nie odzwierciedlało faktycznej liczby osób niepełnosprawnych objętych pomocą. Z udziału w turnusach rehabilitacyjnych skorzystało 71 osób w 2011 r. i 154 osoby w 2012 r., a z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych odpowiednio 27 osób i 103.

(dowód: akta kontroli str. 124,466)

W 2012 r. nie wykorzystano w pełnej kwocie środków planowanych¹² na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. Z planowanych

¹⁰ Zwany dalej „WTZ”.

¹¹ Program ten skierowany był do osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej lub pracujących ze znacznym stopniem niepełnosprawności (z uszkodzeniem narządu ruchu lub wzroku).

¹²Według planów po zmianach

476.276 zł na zaopatrzenie w sprzęt wydatkowano 406.102 zł (85,3 %) a na likwidację barier architektonicznych z planowanych 270.000 zł wydatkowano 204.213 zł (75,6 %). Równocześnie w roku 2012 nie zrealizowano części wniosków o dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych.

Według wyjaśnienia Dyrektor PCPR, środki na ww. dwa zadania nie zostały wykorzystane w związku z rezygnacją części wnioskodawców oraz niedostarczeniem przez niektórych z nich wymaganych dokumentów, a także negatywnymi ocenami wniosku dokonanymi przez zespół opiniujący. Powstałe z tego tytułu oszczędności nie mogły być wykorzystane na dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych, jak podała Dyrektor, gdyż w IV kwartale zainteresowane osoby dokonały już rezerwacji miejsc w ośrodkach, w związku z czym oferta turnusów dla wnioskodawców była ograniczona. Ponadto, niewielka liczba osób wyraziła chęć skorzystania z turnusu w okresie jesienno-zimowym, z uwagi na rodzaj niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 123, 463)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Stosowane metody pomiaru realizacji zadań.

Opis stanu faktycznego

1. W PCPR nie określono wskaźników pomiaru skuteczności udzielanych rodzajów pomocy, dofinansowywanej ze środków PFRON.

Jak wyjaśniła Dyrektor PCPR „...*pomimo braku mierzalnych wskaźników osiągnięcia celu i skuteczności pomocy obserwowane są korzyści danej osoby na poziomie rezultatu. Osoby niepełnosprawne wcześniej całkowicie zależne od drugiej osoby po zaopatrzeniu w sprzęt lub przedmioty ortopedyczne, likwidację barier np. technicznych lub w wyniku codziennej rehabilitacji i stają się w istotny sposób bardziej samodzielne*”.

(dowód: akta kontroli str. 79)

2. Na realizację zadań dofinansowanych ze środków przekazanych według algorytmu przez PFRON w poszczególnych latach okresu 2011 r. – 2013 r. wydatkowano: 1.665.819 zł, 2.043.761 zł i 1.509.814 zł, tj. 100 % otrzymanych. Środki własne powiatu, wydatkowane wyłącznie na dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej¹³, wynosiły, odpowiednio: 110.726 zł 114.060 zł i 110.726 zł, co w stosunku do wydatkowanych stanowiło: 6,65 %, 5,58 % i 7,33 %

Ww. kwoty wykorzystano na dofinansowanie w kolejnych latach, odpowiednio:

- działalności WTZ w Wodzisławiu Śląskim i Gorzycach w wysokości: 1.107.160 zł, 1.140.495 zł i 1.107.125 zł;
- uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych w kwotach: 87.675 zł, 197.986 zł i 141.231 zł. Z tej formy pomocy skorzystało łącznie 339 osób niepełnosprawnych;
- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w wysokości: 278.369 zł, 406.102 zł i 183.388 zł. W ramach udzielonej pomocy zakupiono m.in. aparaty słuchowe dla 258 osób, wózki inwalidzkie dla 53 osób, materace przeciwodleżynowe dla 45 osób, obuwie ortopedyczne dla 37 osób;
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w wysokości: 96.218 zł, 204.213 zł, 28.400 zł. W ramach udzielonej pomocy przystosowano pomieszczenia (np. łazienki) dla potrzeb 29 osób niepełnosprawnych, zakupiono laptopy dla 49 osób oraz łóżka pielęgnacyjne dla 31 osób;
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – 34.181 zł, 41.062 zł i 29.910 zł. W ramach tej pomocy organizowano m.in. wyjazdy osób niepełnosprawnych na basen i do kręgielni;

¹³ Zwane dalej „WTZ”.

- zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym: 62.216 zł, 53.904 zł i 19.760 zł. W ramach tej formy pomocy dofinansowano m.in. prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów dla osób niepełnosprawnych ich rodzin i opiekunów, organizację lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 99-102,104-117,123)

Ponadto, w latach 2012-2013 z przyznanych przez PFRON środków na realizację pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” wydatkowano: 144.413 zł (81,2 %) w 2012 r. i 244.781 zł (95,0 %) w 2013 r. Przyznane środki wykorzystano na zadania określone w zawartych umowach, w tym m.in. zakup i montaż oprzyrządowania do posiadanego samochodu, zakup specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, urządzeń lektorskich i brajlowskich, zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

(dowód: akta kontroli str. 118-121,443-444)

3. W kolejnych latach okresu objętego kontrolą, w zajęciach WTZ w Gorzycach uczestniczyło po 31 osób, a WTZ w Wodzisławiu Śląskim po 35 osób niepełnosprawnych. Średni koszt działalności w przeliczeniu na jednego uczestnika był zbliżony w obydwu WTZ i wynosił: w 2011 r. - 16.798,42 zł i 16.754,54 zł; w 2012 r. - 17.156,85 zł i 17.389,49 zł oraz w 2013 r. - 16.798,42 zł i 16.753,53 zł.

W badanym okresie zatrudnienie podjęło czterech uczestników warsztatów, w tym w 2013 r. jeden z WTZ w Gorzycach i trzech z WTZ w Wodzisławiu Śląskim, przy czym jedna osoba podjęła zatrudnienie w 2011 r. a dwie w 2013 r. Żaden z uczestników nie podjął natomiast nauki.

Skuteczność działań WTZ w zakresie rehabilitacji społecznej umożliwiającej pozyskanie lub przywrócenie umiejętności do podjęcia zatrudnienia, mierzona liczbą osób, które podjęły zatrudnienie stosunku do liczby uczęszczających w zajęciach, wynosiła w okresie 2011-2013 dla WTZ w Gorzycach 3,2% i 8,5% dla WTZ w Wodzisławiu Śląskim. Skuteczność mierzona liczbą uczestników, którzy poczynili postępy (według ustaleń zespołu oceniającego) wynosiła średnio: 45,2% w WTZ Gorzyce i 37,1% w WTZ Wodzisławiu Śląskim.

Jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, na stosunkowo niską efektywność zatrudnienia uczestników WTZ wpływ miał: brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych; bariery psychofizyczne uczestników, którzy często wymagają szczególnych warunków pracy np. asystenta osoby niepełnosprawnej. Bariery jest również obawa pracodawców przed zatrudnieniem osób z niepełnosprawnością intelektualną lub innymi zaburzeniami psychicznymi. Dominuje bowiem brak akceptacji dla tej właśnie grupy osób niepełnosprawnych wynikający z nieznaności specyfiki funkcjonowania takich osób.

(dowód: akta kontroli str. 278,446-447)

4. W okresie objętym kontrolą nie dokonywano analizy efektywności turnusów rehabilitacyjnych. Jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, w sprawozdaniach¹⁴ przekazywanych przez organizatorów turnusów rehabilitacyjnych podawano ogólnie informacje o wpływie wykorzystanych technik i metod rehabilitacyjnych na uczestników turnusów. Zdaniem Dyrektora, nie mogą one jednak stanowić podstawy pomiaru rzeczywistych efektów tych turnusów, gdyż sporządzane są w sposób niejednokrotnie bardzo ogólny i powielany w stosunku do większej grupy uczestników, a ponadto brak w nich oceny indywidualnej samego uczestnika (np. w formie ankiety ewaluacyjnej). Dyrektor podała również, że PCPR nie dysponuje narzędziami do przeprowadzania takich analiz.

(dowód: akta kontroli str. 461)

NIK nie podziela stanowiska Pani Dyrektora, co szczegółowo przedstawiono w dalszej części wystąpienia, dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości.

¹⁴ Stanowiące załącznik nr 7 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych Dz. U. Nr 230, poz. 1694 zwane dalej rozporządzeniem w sprawie turnusów rehabilitacyjnych

5. W poszczególnych latach okresu 2011 r. - 2013 r. zapotrzebowanie na dofinansowanie zakupu wózków inwalidzkich ze środków PRFON, przyznanych w ramach algorytmu, zaspokojono w 77,0 % w 2011 r. i w 100 % w latach 2012 – 2013.

Niezrealizowanie wszystkich wniosków w 2011 r., jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, spowodowane było otrzymaniem przez wnioskodawcę dofinansowania z MOPS Katowice, a w czterech przypadkach brakiem środków, przy czym wnioski niezrealizowane w danym roku z uwagi na niedobór środków zostały zrealizowane w roku kolejnym.

(dowód: akta kontroli str. 279)

Analiza 49 (wszystkich) zrealizowanych w latach 2011-2013 wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze wykazała, że w każdym przypadku PCPR posiadał i uwzględniał udokumentowane informacje o wysokości pomocy udzielanej osobie niepełnosprawnej z Narodowego Funduszu Zdrowia. Wysokość dofinansowania ze środków PFRON wynosiła od 50 zł do 2.400 zł (w zależności od rodzaju dofinansowanego wyrobu medycznego) i w żadnym przypadku nie przekraczała kwoty wynikającej postanowień § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 281-286,508-512)

Stopień zaspokojenia potrzeb (liczba wniosków zrealizowanych do złożonych) na elektryczne wózki inwalidzkie, których zakup był dofinansowywany ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”¹⁶, wynosił w latach 2012 – 2013 odpowiednio 100 % i 64%. Powodem niezrealizowania wszystkich wniosków był głównie niedobór środków finansowych przekazywanych przez PFRON.

Analiza dokumentacji dotyczącej 15 (100%) wniosków zrealizowanych w latach 2012 -2013 wykazała, że we wszystkich przypadkach przestrzegano zasad określonych przez PFRON w „Kierunkach działań oraz warunkach brzegowych obowiązujących realizatorów pilotażowego programu Aktywny samorząd na lata 2012 i 2013”¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 279,287-289,291-292,296,298-299,302-303,508,512-515)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W PCPR bezkrytycznie przyjmowano informacje organizatorów turnusów rehabilitacyjnych o ich przebiegu, pomimo że nie spełniały one w pełni wymogów określonych w załączniku nr 7 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych¹⁸. Nie określono w nich bowiem czasu zajęć specjalistycznych, uwzględniających rodzaj niepełnosprawności, którego wymiar zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie turnusów rehabilitacyjnych powinien wynosić nie mniej niż 60 % ogólnego czasu zorganizowanych zajęć dla uczestników turnusu. W kilku przypadkach nie określono również czasu zorganizowanych zajęć indywidualnych lub grupowych, których wymiar nie powinien być mniejszy niż 6 godzin dziennie, zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia. Ogólnikowe były również zapisy dotyczące efektów osiągniętych przez poszczególnych uczestników w wyniku udziału w turnusie.

(dowód: akta kontroli str. 99-102,408-413)

¹⁵ Dz. U. z 2013 r., Nr 1190 zwany dalej rozporządzeniem określającym rodzaje zadań powiatu.

¹⁶ zadanie realizowane z Modułu I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, obszar – C: likwidacja barier w poruszaniu się, zadanie 1: pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

¹⁷ Zgodnie, z którymi maksymalna kwota dofinansowania w 2012 r. wynosiła 7.000 zł, z możliwością zwiększenia do 14.000 zł, a w 2013 r. wynosiła 7.000 zł z możliwością zwiększenia do 20.000 zł, wyłącznie w przypadku, gdy: a) zwiększenie tej kwoty umożliwi zakup wózka dopasowanego do indywidualnych potrzeb zdrowotnych osoby niepełnosprawnej, b) celowość zwiększenia kwoty dofinansowania zostanie potwierdzona przez eksperta powołanego przez realizatora programu. Natomiast udział własny wnioskodawcy stanowi, co najmniej 10% ceny brutto zakupu/usługi.

¹⁸ Dz.U. Nr 230, poz. 1694 ze zm.

Brak wymaganych danych uniemożliwił - zdaniem NIK - dokonania rzetelnej oceny efektywności udzielonej pomocy w formie dofinansowania udziału w turnusie rehabilitacyjnym.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Przestrzeganie obowiązujących przy dokonywaniu wydatków publicznych zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Opis stanu faktycznego

1. Według stanu na 1 stycznia 2010 r. w WTZ w Gorzycach i Wodzisławiu Śląskim przebywało przez okres 1-3 lat łącznie 21¹⁹ osób, 32 osoby przez okres 4-6 lat, osiem - przez okres 7-9 lat i również osiem powyżej 9 lat.

Do końca 2013 r. wzrosła do 30 liczba uczestników przebywających w WTZ przez okres 1-3 lat²⁰ oraz do 16 przebywających przez 7-9 lat i do 13 przebywających powyżej 9 lat. Zmniejszyła się natomiast do 15 liczba uczestników przebywających w WTZ przez okres 4-6 lat.

Spośród 13 osób przebywających w WTZ powyżej 9 lat, jak wyjaśniła Dyrektor PCPR, cztery skierowano do Ośrodka Wsparcia w Połomi²¹, z czego przyjęta została jedna osoba, dwie zrezygnowały z pobytu w Ośrodku, a opiekunowie jednej osoby nie wyrazili zgody na przeniesienie do Ośrodka. Dla pozostałych dziewięciu uczestników, jak podała Dyrektor, pomimo pozytywnego rokowania brak było możliwości znalezienia pracy. Zdaniem z-cy Dyrektor PCPR, osoby te są w stanie podjąć zatrudnienie w warunkach pracy chronionej i na stanowiskach dla nich przystosowanych, jednak jak dotąd nie można było znaleźć zatrudnienia w takich warunkach na lokalnym rynku. Bariere dla oczekujących na podjęcie pracy, jak podano w wyjaśnieniu, stanowi również dostarczenie do miejsca ewentualnego zatrudnienia.

(dowód: akta kontroli str. tabele 335-336,351,465)

Analiza dokumentacji dotyczącej pięciu osób przebywających w WTZ od 10 do 19 lat wykazała, że raz do roku zespół oceniający²² przy udziale uczestnika dokonywał oceny efektów rehabilitacji i prawidłowości realizacji indywidualnych programów rehabilitacji, a co trzy lata dokonywano kompleksowej oceny postępów.

Spośród wspomnianych pięciu osób, trzy przebywające w WTZ 12, 18 i 19 lat, według oceny zespołu oceniającego, mogły podjąć zatrudnienie i kontynuować rehabilitację zawodową w warunkach pracy chronionej lub na wolnym rynku pracy. Zdaniem z-cy Dyrektor PCPR, długotrwały pobyt tych osób w WTZ wynikał z faktu, iż nie można było znaleźć dla nich zatrudnienia.

Dwóch pozostałych uczestników przebywających w WTZ 10 lat, według zespołu oceniającego nie rokowało postępów w rehabilitacji. Pomimo zalecenia przeniesienia tych osób do Ośrodka Wsparcia w Połomi w 2013 r., rodzice nie wyrazili zgody na zaproponowaną zmianę.

(dowód: akta kontroli str. 351,352-358,501-504)

2. W celu umożliwienia uczestnikom WTZ zatrudnienia, PCPR zawarło 15 lutego 2012 r. porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w Wodzisławiu Śląskim o współpracy w zakresie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej m.in. uczestników WTZ.

Aktywizacja zawodowa uczestników WTZ odbywała się również poprzez zapewnienie udziału w:

¹⁹ w tym 4 przebywających poniżej jednego roku

²⁰ w tym 14 przebywających poniżej jednego roku

²¹ Ośrodek utworzony w grudniu 2013 r. dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Na koniec 2013 r. przebywało w nim 12 wieloletnich byłych uczestników WTZ, nierokujących postępów w rehabilitacji.

²² Rada Programowa WTZ wraz z inspektorem terapii oraz pracownik PCPR

- praktykach zawodowych m.in: w firmie „POLITAN”, Szkółka drzew i krzewów, Zakładzie Aktywności Zawodowej (1 osoba), Zakładzie Opiekuńczo Lecznicy w Gorzycach (7 osób), firmie sprzątającej TIP-TOP (2 osoby),
- projekcie „DOBRY START” realizowanym przez PCPR ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w którym w okresie 2011-2013 uczestniczyło łącznie 66 osób niepełnosprawnych (w tym 14 uczestników WTZ). Formy udzielonego wsparcia obejmowały m.in. indywidualne doradztwo zawodowe, warsztaty z prawnikiem, kursy zawodowe, warsztaty z psychologiem i doradcą zawodowym,
- szkoleniu organizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim m.in. na temat „Rynek Pracy dla osób z niepełnosprawnością” (3 osoby).

Ponadto utworzono w 2008 r., z inicjatywy Dyrektora PCPR, Zakład Aktywności Zawodowej – Usługi Pralnicze w Wodzisławiu Śląskim (ZAZ) - jednostki Starostwa Powiatowego. W latach 2011 – 2012 w ZAZ zatrudnionych było 20 osób niepełnosprawnych, w tym 5 z WTZ, a w 2013 r. - 33 osoby, z czego 9 z WTZ.

Powyższe działania nie generowały dla PCPR kosztów związanych z pozyskaniem miejsca pracy dla uczestników WTZ.

(dowód: akta kontroli str. 446-448,451-452,453-454,471-482,516-517)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Przestrzeganie regulacji prawnych w zakresie dotyczącym trybów i zasad udzielania pomocy beneficjentom.

Opis stanu faktycznego

1. Udział środków własnych Powiatu Wodzisławskiego w wydatkach na dofinansowanie działalności WTZ stanowił 10 % kosztów poniesionych na tą działalność, co było zgodne z art. 10b ust. 2a ustawy o rehabilitacji.

Analiza dokumentacji dotyczącej 10 umów²³ o dofinansowanie ze środków PFRON organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych i ich rozliczeń wykazała, że wysokość dofinansowania wynosiła od 13,8 % do 59,4 % wartości przedsięwzięcia. Nie przekroczono, zatem limitu określonego w § 13 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu, tj. 60% kosztów przedsięwzięcia.

Kwoty dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, według analizy również losowo wybranych 10 umów i ich rozliczeń, stanowiły od 15,6 % do 70,00% wartości przedsięwzięcia, czyli nie przekroczono limitu 80%, o którym mowa w § 13 ust. 4 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str.99-102,519-521)

2. Stosownie do § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ, w umowach zawartych z podmiotami prowadzącymi obydwie WTZ, określono m.in.: liczbę osób uczestniczących w zajęciach oraz liczbę pracowników i etatów w WTZ, zamieszczono wykaz stanowisk wraz z podaniem wymaganych kwalifikacji. Podano również wysokość środków finansowych niezbędnych do rocznej działalności z podziałem na źródła finansowania oraz rodzaje kosztów. Aneksy do ww. umów, określające wysokość środków na działalność WTZ w danym roku, zgodnie z § 5 ust. 5 ww. rozporządzenia, zawarto w terminie 14 dni od dnia podjęcia przez Radę Powiatu Wodzisławskiego stosownych uchwał w sprawie podziału środków PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

W okresie objętym kontrolą WTZ w Gorzycach i Wodzisławiu Śląskim, zgodnie z § 20 i § 21 rozporządzenia w sprawie WTZ, przekazywały kwartalne²⁴ informacje o wydatkowaniu

²³ Wybranych losowo.

²⁴ Od 2013 r., wcześniej sprawozdania miesięczne

środków PFRON i roczne sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 362-365, 518)

W 2011 r. i do sierpnia 2009 r. wysokość transz przekazywanych do WTZ w Wodzisławiu Śląskim była pomniejszana o kwoty naliczonych przez bank odsetek, wykazanych w sprawozdaniach w łącznej kwocie 8,08 zł²⁵. Od września 2012 r. i w 2013 r. nie naliczono odsetek. Nie naliczono ich również w całym okresie objętym kontrolą w przypadku WTZ w Gorzycach.

(dowód: akta kontroli str. 518)

3. W latach objętych kontrolą wysokość dofinansowania ze środków PFRON kosztów działalności WTZ wynosiła 976.536 zł²⁶, z tego WTZ w Gorzycach – 458.676 zł i WTZ w Wodzisławiu Śląskim - 517.860 zł²⁷. Wielkość dofinansowania określono według zasad wynikających z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym²⁸. Wysokość dofinansowania działalności WTZ ze środków PFRON określona w uchwałach Rady Powiatu, była większa niż ustalona według algorytmu i wynosiła: 996.536 zł w roku 2011 i 2013. (różnica 20.000 zł) oraz 1.026.536 zł w 2012 r. (różnica 50.000 zł).

Według wyjaśnienia Dyrektor PCPR, przyznanie większych kwot na działalność WTZ spowodowane było faktem, iż kwota wynikająca z algorytmu nie uległa zmianie od 2009 r. Kierownicy WTZ każdego roku po ogłoszeniu algorytmu występowali o zwiększenie dofinansowania bieżącej działalności WTZ.

(dowód: akta kontroli str. 127-142,143-168,172-174,177,180,366,460)

NIK zauważa, że wprowadzie PFRON dopuszczał możliwość przeznaczenia na WTZ większej kwoty od wynikającej z algorytmu, jednak zwiększanie wydatków na WTZ miało wpływ na ograniczenie środków finansowych na pozostałe zadania. W 2011 r. nie zrealizowano 63 wniosków na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych oraz 216 wniosków o dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego na łączną kwotę 93.385 zł, (poza wnioskami dot. likwidacji barier architektonicznych pozostałe zrealizowano w 2012 r). Na 2014 r. przeniesiono realizację 94 wniosków z 2013 r. o łącznej wartości 45.021 zł.

(dowód: akta kontroli str. 81-82,88,125-126)

4. Analiza dokumentacji dotyczącej 15 wniosków²⁹ o dofinansowanie ze środków PFRON zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wykazała, że w każdym przypadku wnioski złożone były w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego finansowanie zadania. W terminie 30 dni, licząc od daty złożenia kompletnego wniosku, analizowane wnioski zostały rozpatrzone. Spełniono, zatem wymogi § 12 ust. 1 i § 12 ust. 3a rozporządzenia w sprawie zadań powiatu.

(dowód: akta kontroli str. 367-368)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁵ 4,58 zł w 2011 r. i 3,50 zł do sierpnia 2012 r.

²⁶ Załączniki do pisma Prezesa PFRON z dnia: 9 lutego 2011 r., 16 marca 2012 r., 6 lutego 2013 r.

²⁷ Obliczona na poszczególne lata dla WTZ w Gorzycach: 31 uczestników warsztatów x kwota 14.796 zł (dofinansowanie kosztów rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej) i dla WTZ Wodzisław Śląski: 35 uczestników x kwota 14.796 zł..

²⁸ Dz. U. z 2003, Nr 88, poz. 808 ze zmianami, zwany dalej rozporządzeniem w sprawie algorytmu

²⁹ Losowo wybranych.

5. Skuteczność sprawowania nadzoru nad wykorzystaniem środków przekazanych beneficjentom.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2011-2013 przekazywane według algorytmu środki PFRON były wydatkowane przez PCPR na zadania i w kwotach zgodnych z uchwałami Rady Powiatu, o których mowa w art. 35a ust. 3 ustawy o rehabilitacji.

Środki PFRON przyznane w latach 2012-2013 na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd” nie spowodowały zmian kwot i zakresu zadań objętych ww. uchwałami.

(dowód: akta kontroli str. 123,127-142,462-463)

2. W 2012 r. PFRON przeprowadził jedną kontrolę „w zakresie wydatkowania środków przekazanych w 2011 r. według algorytmu na realizację zadań wynikających z art. 35a ust. 1 pkt 7 oraz art. 36 ustawy o rehabilitacji”. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- 1) przyznania dofinansowania na udział w turnusie rehabilitacyjnym osobie niepełnosprawnej w oparciu o orzeczenie, które przed terminem uczestnictwa w turnusie utraciło ważność (jeden przypadek),
- 2) wystawienia przez lekarza skierowania na turnus rehabilitacyjny na druku niezgodnym z wzorem określonym w § 5 ust. 6 rozporządzenia w sprawie WTZ,
- 3) braku dokumentów potwierdzających udział pracownika socjalnego lub specjalisty do spraw społecznych, oceniającego sytuację społeczną wnioskodawcy i jego potrzeby w zakresie rozwijania umiejętności społecznych, przy rozpatrywaniu wniosków, do czego zobowiązywał § 5 ust. 10 rozporządzenia w sprawie turnusów rehabilitacyjnych.

W ramach realizacji zaleceń pokontrolnych, według odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, PCPR dokonał zwrotu 94,00 zł wraz z odsetkami jak od zaległości podatkowych, w związku z niepamięszeniem wysokości dofinansowania pomimo zmiany stopnia niepełnosprawności wnioskodawcy. Opracowano wewnętrzną procedurę, określającą sposób kwalifikowania wniosków o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych³⁰. Ponadto, zobowiązano kierownika Sekcji Rehabilitacji Społecznej, Pomocy Uchodźcom i Szkoleń do bieżącego weryfikowania wniosków, a dwóch pracowników Sekcji do sprawowania wewnętrznej kontroli formalnej i merytorycznej w celu wyeliminowania ewentualnych nieprawidłowości.

W wyniku badania w toku nin. kontroli NIK dokumentacji 19 losowo wybranych wniosków o dofinansowanie turnusu rehabilitacyjnego w okresie 2011 r. – 2013 r. nie stwierdzono wystąpienia takich nieprawidłowości, a tym samym podjęte działania organizacyjne były skuteczne.

(dowód: akta kontroli str. 215-238,408-413)

3. Analiza dokumentacji pięciu umów³¹, stanowiących podstawę dofinansowania realizacji zadań ze środków PFRON, zawartych w latach 2011-2013³² wykazała, że zawierały one uregulowania wynikające z § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. W każdej z nich określono m.in. sposób sprawowania kontroli wykorzystania środków PFRON (pkt 9 ww. paragrafu) i rozliczenia oraz zestawienia dokumentów potwierdzających wydatkowanie środków (pkt 11). Zamieszczono także zapis zobowiązujący beneficjenta do przedłożenia PCPR dokumentów rozliczeniowych wraz z dowodem pokrycia udziału własnego w kosztach zadania (pkt 10).

³⁰ Dz. U Nr 230, poz. 1694, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie turnusów”.

³¹ Dobranych według kryterium najwyższej wartości.

³² Umowa nr 1/2011 na kwotę 50.089 zł pod nazwą Akademia dorosłego człowieka, umowa 2/12 na kwotę dofinansowania 35.050 zł, pod nazwą Koń moim przyjacielem – hipoterapia krok do lepszego poznania świata, umowa nr 3/AS/2013 na kwotę 18.000 zł – program pilotażowy Aktywny samorząd, umowa nr 27/B/2011 na kwotę dofinansowania 26.998,35 zł, - likwidacja barier architektonicznych, i umowa nr 24/B/2011 – dofinansowanie 16.164 zł dot. również likwidacji barier architektonicznych.

W okresie objętym kontrolą, PCPR skontrolowało realizację czterech spośród pięciu analizowanych umów. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 239-245)

4. Przy ustalaniu wydatków własnych związanych z obsługą zadań realizowanych ze środków PFRON, według wyjaśnienia głównego księgowego, w planach finansowych PCPR na lata 2011 – 2013 ujmowano wynagrodzenia wraz z narzutami dla 4 pracowników sekcji zajmującej się realizacją zadań dofinansowanych przez PFRON oraz wydatki na zakup materiałów biurowych. Środki przekazane przez PFRON na pokrycie kosztów obsługi zadań faktycznie pokrywały wydatki na wynagrodzenie z pochodnymi jednego pracownika oraz częściowo na zakup materiałów. Rozliczone przez PCPR środki na obsługę ww. zadań w latach 2011 – 2013 stanowiły 2,4 %, 1,6 % i 2,5 % kwot wykorzystanych na realizację zadań finansowanych przez PFRON. Spełniono zatem wymogi § 7 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszy Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym³³.

(dowód: akta kontroli str.246-250)

5. W latach 2011-2013 realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych zlecono siedmiu podmiotom zewnętrznym (fundacjom i organizacjom pozarządowym³⁴). Zgodnie z art. 11 ust 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r o działalności organizacji pożytku publicznego i wolontariacie³⁵ zlecenie zadań ww. instytucjom poprzedzone było przeprowadzeniem otwartego konkursu ofert. W myśl art. 15 ust.1 pkt 1, 2 i 3 ww. ustawy przy rozpatrywaniu ofert oceniano możliwość realizacji zadania przez dany podmiot, przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania w odniesieniu do zakresu rzeczowego, proponowaną, jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób mających je realizować.

(dowód: akta kontroli str. 329-334,505-507)

6. Stosownie do art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji, PCPR przeprowadzało raz w roku kontrole WTZ. W toku kontroli przeprowadzonych w latach 2011-2012 zbadano tylko niektóre zagadnienia spośród wymienionych w § 22 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie badanej działalności. W 2013 r. kontrolą objęto wszystkie zagadnienia podane w ww. przepisie. W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do WTZ w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi prowadzenia dokumentacji uczestników WTZ i dokumentowania treningu ekonomicznego sformułowano wnioski i zalecenia. Informacje o podjętych działaniach na rzecz realizacji zaleceń pokontrolnych WTZ w Wodzisławiu Śląskim przekazały w terminie określonym w § 22 ust. 5 ww. rozporządzenia, a WTZ w Gorzycach z 20 dniowym opóźnieniem. Szczegółowo zagadnienie przedstawiono w dalszej treści wystąpienia, w części dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 370,373,375,378,380-394,389-399,405)

7. W latach 2011-2013 PCPR dofinansowywało udział osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych wyłącznie ze środków PFRON. Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej 19 uczestników turnusów³⁶ ustalono, że wysokość wnoszonych przez nich dopłat wynosiła od 25,80 zł do 1.029 zł.

(dowód: akta kontroli str. 99-102,408-413)

8. W okresie objętym kontrolą osoby niepełnosprawne uczestniczyły wyłącznie w turnusach usprawniająco-rekreacyjnych. W przypadku objętych szczegółowym badaniem trzech turnusów zorganizowanych w okresie czterech najczęściej wybieranych miesięcy

³³ Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.

³⁴ Stowarzyszenie „Czyń Dobro” i Polski Związek Niewidomych Koło w Wodzisławiu Śląskim, w 2012 r. – Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych i Fundacja „Wspólnota Dobrej Woli”, Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska-Śląskie, Klub Olimpiad Specjalnych „Tygrysy” Gorzyce, Stowarzyszenie Rodzin i Osób Niepełnosprawnych oraz Wodzisławskie Stowarzyszenie Amazonek.

³⁵ Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.

³⁶ Dobrych losowo.

nie zmniejszyła się liczba uczestników turnusów i czas ich pobytu. Żadna osoba niepełnosprawna nie zrezygnowała z udziału w turnusie przed jego rozpoczęciem.

(dowód: akta kontroli str. 408-420,428)

9. W PCPR nie określono rodzajów turnusów rehabilitacyjnych, które mogą być organizowane przy udziale środków PFRON i nie ustalono dla kogo – z uwagi na rodzaj niepełnosprawności – turnusy takie są przeznaczone. Analiza wniosków o dofinansowanie udziału w turnusie rehabilitacyjnym złożonych w latach 2012 – 2013 wykazała, że osoby niepełnosprawne korzystały z ośrodków wskazanych w rejestrze Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej³⁷. Oferta specjalistycznych zajęć w ośrodkach wybranych przez osoby niepełnosprawne odpowiadała rodzajowi ich niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 408-420)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Kontrole przeprowadzone przez PCPR w latach 2011-2012 w WTZ w Gorzycach i Wodzisławiu Śląskim nie obejmowały wszystkich ośmiu zagadnień określonych w § 22 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ.

W 2011 r. w WTZ w Wodzisławiu Śląskim skontrolowano prawidłowość w zakresie zatrudniania i kwalifikacji pracowników (pkt 4 ww. przepisu) a w WTZ w Gorzycach - prawidłowość prowadzonej dokumentacji w zakresie kwalifikowania kandydatów na uczestników warsztatu (pkt 1) W 2012 r. kontrole przeprowadzone w WTZ w Wodzisławiu Śląskim obejmowały: prawidłowość wykorzystania środków PFRON i ważność posiadanych przez uczestników warsztatu orzeczeń oraz treści zawartych w nich wskazań (pkt 8 i pkt 2) W WTZ w Gorzycach kontrolą objęto również ważność posiadanych przez uczestników warsztatu orzeczeń oraz treści zawartych w nich wskazań i działalność Rady Programowej (pkt 2 i 3b).

W ww. kontrolach badaniem pominięto: prawidłowość prowadzonej dokumentacji dotyczącej uczestników, działalność merytoryczną warsztatu, współpracę z rodzicami/opiekunami uczestników (pkt 3), zgodność postanowień umowy ze stanem faktycznym (pkt 5), zgodność organizacji pracy i zajęć z postanowieniami rozporządzenia, regulaminu organizacyjnego warsztatu oraz z umową (pkt 6), prawidłowość realizacji planu działalności warsztatu i indywidualnych programów rehabilitacji (pkt 7).

(dowód: akta kontroli str. 369-379)

Osobą odpowiedzialną za ww. zaniechanie była obecna Kierownik Sekcji Wsparcia Specjalistycznego, Interwencji Kryzysowej i Rehabilitacji Społecznej, która zgodnie z zakresem czynności w latach 2011-2012 sprawowała nadzór nad działalnością WTZ poprzez przeprowadzanie okresowych kontroli.

W złożonym wyjaśnieniu Kierownik Sekcji Wsparcia Specjalistycznego, Interwencji Kryzysowej i Rehabilitacji Społecznej podała m.in., że błędnie zinterpretowała zapis w § 22 ust. 2 ww. rozporządzenia, gdyż wyliczenie zagadnień podlegających kontroli potraktowała jako przykładowe a nie enumeratywne.

(dowód: akta kontroli str. 4,6,9,11,13,15,17,469)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wystąpienia pokontrolne PCPR w 2013 r. zostały przekazane do WTZ w Wodzisławiu Śląskim 17 lutego 2014 r., a do WTZ w Gorzycach 19 lutego 2014 r., tj. 36 i 38 dni po terminie określonym w § 22 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wtz (obie kontrole zakończono 12 grudnia 2013 r.). Zgodnie z przywołanym przepisem PCPR przekazuje jednostce prowadzącej warsztat w terminie 30 dni od dnia przeprowadzenia kontroli pisemną informację o wynikach kontroli, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą do informacji dołącza się wnioski i zalecenia pokontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 395-397,400-403)

³⁷ centralna baza danych, utworzona z 16 wojewódzkich rejestrów ośrodków i 16 wojewódzkich rejestrów organizatorów. Zawiera ona aktualizowane przez wojewodów informacje o ośrodkach i organizatorach, posiadających wpis do odpowiedniego rejestru wojewody - www.empatia.mpjps.gov.pl

Jak wyjaśniła Kierownik Sekcji Wsparcia Specjalistycznego, Interwencji Kryzysowej i Rehabilitacji Społecznej, opóźnienia były spowodowane oczekiwaniem na rozstrzygnięcie problemu zatrudnienia psychologa i rozliczenia kosztów WZ. O stanowisko w tych sprawach PCPR wystąpił do Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 469)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁸, wnosi o **zapewnienie egzekwowania od organizatorów turnusów rehabilitacyjnych przekazywania kompletnych informacji o przebiegu turnusu, w odniesieniu do poszczególnych jego uczestników.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 23 października 2014 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Bogusława Pala
Specjalista kontroli państwowej**

³⁸ Dz.U. z 2012 r., poz. 82, ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.